

Första läsningen: **1 Mos 22:1-2, 9a, 10-13, 15-18** (*Vår fader Abrahams offer*)

Att gå upp på ett berg är alltid en upplevelse. Många av de avgörande händelserna i Bibeln äger rum just på *berg*. Abraham är på väg upp på berget vid Moria (enligt 2 Krön 3:1 samma berg som Jerusalems tempel senare byggs på). Där är hans uppgift – så tror han i alla fall – att offra sin son Isak, som enligt löftet skulle bli stamfar till otaliga släkten. Hur är det möjligt att Gud kan kräva ett sådant motsägelsefullt offer? Vi ryggar tillbaka bara vid tanken, det får inte vara sant, och det är inte sant heller. Abraham ställs inför en förvirrande troskris där ingenting verkar stämma – vad är här rätt och vad är fel? Detta prov klarar han genom att inte förlamas av skräcken utan helt enkelt bege sig iväg till berget, full av tillit till att Gud nog ska låta allt bli bra, trots befallningen som låter så vansinnig. *Isak, min son, tas inte ifrån mig, Guds löfte tas inte ifrån mig, min framtid tas inte ifrån mig! Gud är trogen sina löften. Allt blir bra på något sätt.* Abraham anländer till berget och där får tron rätt, där lär han känna Guds verkliga vilja. Inte Isak, utan en bagge som Gud har bestämt därtill, ska offras. Denne bagge som ersätter hans offer är en symbol för Jesus Kristus som skulle träda i vårt ställe och ge sitt liv för oss på korset.

Andra läsningen: **Rom 8:31b-34** (*Gud skonade inte sin egen son*)

Abraham ville offra, ge Gud en gåva, men Bibeln handlar inte i första hand om vad vi kan ge Gud, utan **vad Gud ger oss**. Paulus säger: Gud är den som vill *skänka oss allt* (v. 32). Jesus är den bagge från Gud som kom för att ge sitt liv i vårt ställe ...

Evangelium: **Mark 9:2-10** (*Detta är min älskade son*)

... och detta är vad Jesus vill förbereda apostlarna på. Det sker också på ett berg. Där står Jesus mellan två män som representerar Gamla testamentet, *lagen och profeterna*, nämligen Mose och Elia (v. 3), han själv mitt emellan dem är Nya testamentet. Allt vad Gud har att säga oss syns alltså här i ett enda strålande, förklarat, gudomligt ljus som utgår från Jesus. Faderns röst bekräftar vem Jesus är.

Vår fastetid har ännu en lång sträcka kvar. Vi gör bot och avstår från vanliga njutningar. Den som vill bestiga ett högt berg måste göra sig av med allt onödigt i ryggsäcken som bara tynger: synder ska biktas, allmosor ska ges. Men *ditt* berg är kanske ett berg av oro, sorg och mörka tankar. Hur svår och tung var inte den morgon då Abraham begav sig iväg till Moria med sin son! Hur meningslös och absurd var inte den dagen! Eller kanske är ditt berg ett berg av förvirring och tvivel. Är det lönt att hoppas på Gud? Många övergav Jesus men apostlarna följde med honom, steg för steg uppåt berget. De visste inte vad som väntade dem där, men de litade på att det var lönt att satsa på Jesus. De hade en tro som Abrahams fick – i motsats till alla andra – se hans härlighet. Vårt hjärta ska helt och odelat söka honom nu. Låt oron och förvirringen fara! Bergets topp är **påsk**, och vi ska dit.

MÅNDAGEN ANDRA VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **Dan 9:4b-10** (*Vi har syndat och gjort illa*)

Den som skrev orden i denna läsning var full av oro över gudsfolkets utsatta läge, förtryckt och plågat som det var av andra folk. ”När kommer den där frälsningen som Gud lovade genom profeterna?”, undrar han, ”vad kan vi göra för att påskynda den?” (läs hela kapitel 9!). Vi kristna bekänner vår synd i varenda mäsas: *jag har syndat i tankar, ord, gärningar och underlåtelser* (alltså på *alla* sätt). Vi rabblar kanske en ramsa medan vi tänker på annat. Ställ en bandspelare framför altaret och låt den tala för dig, det vore ärligare! Hur har vi blivit så kalla? Syndens demoniska sida är att den *gör oss okänsliga för synd*. Så fastnar vi alltmer som flugan i spindelnätet. ”Det där var väl inte så farligt, jag gör om det, bara en gång, jag ska ju ändå bikta mig snart.” Ett styng i Jesu hjärta, så varför inte ett till? Den attityden ska du bikta. Ta aldrig emot kommunionen utan att som den ödmjuke Daniel ha sökt Guds förlåtelse *och menat det*. Be om **den äkta ångerns gåva**.

Evangelium: **Luk 6:36-38** (*Frikänn, så skall ni bli frikända*)

Vi människor kan ge oss på varandra, glömma vår egen syndighet, bara se flisan i vår nästas öga (Luk 6:41-42). Så var det med de män som samlades för att stena en kvinna (Joh 8:1-11). Jesus satte stopp för vansinnet genom att uppmana den som själv var fri från synd att kasta första stenen. Ingen vågade. Han sade inte att hon inte var skyldig. Det är vi alla. Våra synder kan vara större och djupare än vi vill veta. Den helige kyrkoherden *Jean-Marie Vianney* bad en gång Gud visa honom vidden av sin egen synd. Han fick den gåvan men det var outhärdligt – han bad genast att få slippa den.

Ännu svårare än att bedöma vår egen synds djup är att bedöma andras. Du ser en annan katolik gå till kommunionen och blir upprörd för att du vet att hon har syndat mot flera av Guds bud. Men vad vet du egentligen? Kanske har han krossats av skuld känslor under en hel natt, omvänt sig, biktat sig bättre och mer uppriktigt än du någonsin gjort. Nu går han tillbaka till sin bänk med knäppta händer och ler. Du tror att han skrattar åt dig. Men kanske har han fått känna Frälsarens kärlek och är lycklig. Vi har inte Guds insikter **men vi ska ta efter hans godhet och generositet**. *Frikänn* allt vad du kan (v. 37). *Ge* allt vad du kan (v. 38). Visa empati: syndare hjälper syndare att resa sig. Det går inte så elegant kanske, men bättre att hanka sig fram på den rätta vägen (Jesus går med) än att springa fort åt fel håll.

Domen blir obarmhärtig över den som inte har varit barmhärtig, men barmhärtigheten triumferar över domen (Jak 2:13).
--

TISDAGEN ANDRA VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **Jes 1:10, 16-20** (*Lär att göra vad gott är, far efter det som är rätt*)

Om vi inte vore så likgiltiga och döva skulle denna läsning få de flesta att resa sig ur bänken och gå ut i vredesmod. Är vi ”sodomsfurstar” och ”gomorrafolk” (v. 10)? Männen i Sodom och Gomorra jagade främlingar för att förgripa sig på dem sexuellt (1 Mos 18:16 ff), de har många likheter med de vidriga sexualmördarna i Domarboken (kap 19 f). Det var inte nog för sodomiterna att våldta kvinnor (de hade väl tröttnat), nu ville de våldta män, sådana som skyddades av gästfriheten – ett otänkbart brott. Har vi kommit till kyrkan för att förolämpas? Så tänker nog många som fattat läsningen.

Klagoropet från de två städerna hade nått Gud (1 Mos 18:20). Vem klagade? **De faderlösa och änkorna** som Jesaja talar om (v. 17), de socialt sårbara och utsatta. De har inte haft det lätt i Sodom och Gomorra. Ignorerar vi ropen från dessa applåderar vi orättvisorna. Hur mycket av ditt liv, din bön, dina resurser ägnar du åt dem? Ändra kurs, det går! Hur ful din egoism än har varit: Gud vill klä dig i en härlig *vit dräkt* likt den Jesus fick på berget, den du hörde om i söndagens evangelium (v. 18).

Evangelium: **Matt 23:1-12** (*De säger ett och gör ett annat*)

Det ingår i vår kristna kallelse att hjälpa varandra att sluta hyckla. När en av kyrkans predikanter förkunnar, då har han faktiskt satt sig på *Kristi stol* (jfr v. 2). Är det tydligt att han gör det för att bli sedd och hedrad, så ska han tillrättvisas. *Mose var en mycket ödmjuk människa, ödmjukare fanns inte på jorden* (4 Mos 12:3). Han ville inte belasta sitt folk (v. 4), tvärtom: Gud ville att Mose skulle ”bära dem” i sin famn, som om han vore ”amma åt ett dibarn” (4 Mos 11:12). Mose led under bördan, ville slippa den, men accepterade den. Den som talar från ”Moses stol” ska vilja **bära** dem han talar till.

Många fattiga i världen jobbar lika hårt. Den som blir gammal och inte kan bära tunga säckar längre får hoppas på omgivningens förbarmande, eller lägga sig och dö. Vem av oss med trygg pension bryr sig? En sann kristen talar i Kristi namn men bara för att **vara som Kristus** direkt därpå. Vi kallar vår präst för ”fader” och många av oss är ”lärare” i kyrkan (v. 9-10). Det är inget problem så länge vi kommer ihåg att alla ämbeten i kyrkan är *vikariat*: att vara *de fattigas fader* och *de okunnigas lärare* är **Kristi** arbete. Påven kallas *vicarius Christi* (*Kristi ställföreträdare*). Du är vicarius Christi på ditt sätt, precis där du står. Ditt liv i Kristi efterföljd är det högsta ämbete du kan få. *Var ödmjukare ju högre du stiger* (Syr 3:18). Det är vad Kristus vill säga i v. 12.

Ni är världens ljus. En stad uppe på ett berg kan inte döljas (Matt 5:14).
--

ONSDAGEN ANDRA VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **Jer 18:18-20** (*Kom, låt oss fälla honom*)

Profeten Jeremias bok innehåller en rad korta tillägg i mycket personlig stil, med starka känsloutbrott. Det verkar röra sig om privata ”dagboksanteckningar”, kanske inte avsedda att hamna i hans bok från början, men infogade av lärjungar i efterhand. I Jer 12:6 läste vi hur hans familj vände honom ryggen, och i dagens läsning är det ledande personer i folket som vill smutskasta honom. I de osminkade verser som följer efter dagens läsning önskar han ont över sina förföljare. Det är den orättvist plågade som talar, den som tidigare har bitt *för* sina fiender till Gud (v. 20; jfr Matt 5:10-11, 44) och som nu ser hela samhällseliten gadda sig samman mot honom (präster, intellektuella, falska profeter). Han blir rädd. I v. 18 märker vi deras självsäkerhet: de är kloka och värtaliga, de behöver inte hans kritik, de ska nog få bukt med honom! De planerar kanske en teologisk diskussion där de kan få honom att försäga sig. När de har fått folket att skratta, kan de röja honom ur vägen. Så ville man senare göra med Jesus (Matt 22:15). Så förlöjligar många de kyrkans tjänare. Guds utsända är får bland vargar, de står alltid anklagade utan försvarsadvokat (jfr 1 Kor 4:11-13; 2 Kor 6:3-10) men fullgör ändå sin förkunnelsestjänst. Den helige Ande ger dem de rätta orden (Matt 10:19-20). Dessa ord gör sin verkan. I Jeremias fall blev orden till *helig text* för alla tider, alla orden, inklusive hans förtvivalade privatanteckningar.

Evangelium: **Matt 20:17-28** (*De skall döma honom till döden*)

Jesus säger klart och tydligt att han är på väg mot Jerusalem för att lida, dödas och uppstå (t.o.m. för tredje gången, jfr Matt 16:21 och 17:22-23). Lärjungarna fattar nada! De reagerar med gräl om vem som ska bli de viktigaste ministrarna i Messias kommande regering. De är fortfarande berusade av Jesu löften i Matt 19:28 om att få sitta på ”tolv troner och döma Israels tolv stammar”. Möjligtvis uppfattar de Jesu förutsägelser om sitt lidande och sin död som en sorts *risk*, något som *kan* hända. Om Jesus dör i strid uppstår frågan vem som ska leda flocken – därför dags för karriärplanering. Eller så tror de att världen går under så snart de når den heliga staden, och då ska Jesus ta makten för alltid. Det gäller att spela korten rätt.

Även i kyrkan finns det de som vill ha makt och positioner – som om Gudsriket vore en politisk realitet. De är som lärjungarna. Men Jesus kröntes till kung med törnekrona, hans kungatron var ett kors och skylten över honom, ”Judarnas konung”, var ett romerskt skämt. Till höger och vänster hängde värsta sortens förbrytare. När vi ber Jesus att få följa honom är det inte säkert att det riktigt blir som vi tror. De första ska bli de sista. Jakob och Johannes fick första respektive sista platsen i ringen av troner kring Jesus. Alltså närmast honom, till höger och vänster. Den ene genom martyriet, den andre död i frid som hundraåring.

Jag blev till åtlöje för alla människor, jag blev en visa för dem (Klag 3:14).
--

TORSDAGEN ANDRA VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **Jer 17:5-10** (*Välsignad är den man som förtröstar på Herren*)

Att följa mängden bort från Gud är att sätta *sin lit till människor* (v. 5, ”till kött” står det ordagrant). Människan skapades för vänskap med Gud i paradiset. Utan Gud blir jag som en torr *buske i ödemarken* (v. 6). Sådana har vi blivit! Guds ord till Adam efter syndafallet upprepas inte utan anledning när vi tar emot *askkorset* på askonsdagen och när vi begravs: *Av jord är du kommen och jord skall du åter bli* (1 Mos 3:19). Omvänd dig till Gud nu! Fly de där människorna som lockar dig bort från Gud, dem som du lutar dig emot och vilkas erkännande och beröm du söker! Stå fast i din tro, din tradition, dina *rötter* (v. 8). Du kommer aldrig att sakna vatten (jfr Ps 1:3). Gud känner alla människornas självbedrägeri. Han granskar ”hjärtat” (= det vi idag kallar för vårt tänkande jag) och ”njurarna” (= det vi idag kallar för våra känslor och vårt samvete). Det är **Guds erkännande** du ska söka, inte människors, även om det en kort tid kan kosta på. V. 9-10 svarar på frågan hur det kan komma sig att det ibland går dåligt för goda människor. Det är inget att oro sig över: Guds rättvisa hinner upp alla till sist.

Synd att v. 11 inte togs med i dagens läsning. Den hade passat fint som övergång till:

Evangelium: **Luk 16:19-31** (*Du fick ut ditt goda medan du levde*)

En rik man dör och hamnar i lågorna (oklart om det är *evig eld* – helvetet – eller *tidsbegränsad plåga* – skärselden, jfr Matt 5:26; 18:34-35). Precis som han vänder vi katoliker oss gärna till helgon (som Abraham) för att få hjälp. Det är bra det – men ganska meningslöst om det liv vi lever i praktiken bevisar att vi varken bryr oss om Guds bud eller människor i nöd. Varför skulle Gud bönhöra rent egoistiska böner? Det är som med den bön apostlabrödernas mor framförde till Jesus i gårdagens evangelium om privilegier åt sina söner. Om Gud uppfyllde alla sådana böner vore han inte rättvis. Ibland gör han det ändå. Observera att rika *kan* frälsas (Abraham var rik), ty inget är omöjligt för Gud (Luk 18:27).

Jesus lär oss här också att de avlidna ber för oss som är kvar på jorden (v. 27 f). Men se hur förgäves den rike mannens förbön är – den styrs av arrogans, beräkning och uppblåsthet! Den stackars dåren verkar inte ha fattat var han är. Han tror att han kan kommandera Lasaros och skaffa privilegier åt sina efterlevande bröder i form av privatuppenbarelser. Han har mage att undervisa Abraham, trons fader. Sådana avlidnas förbön är verkningslös (vi behöver *helgonens* förbön i stället, de som levt i ödmjukhet och lydnad mot Gud). Jesus vill få oss att fundera på *varför* vi ber. För att tillfredsställa våra egna begär (jfr Jak 4:3)? Be i stället att din rikedom nu i fastan blir till nytta för någon som idag lever som Lasaros levde på jorden.

Hur svårt är det inte för dem som har pengar att komma in i Guds rike (Luk 18:24)!
--

FREDAGEN ANDRA VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **1 Mos 37:3-4, 12-13a, 17b-28** (*Där kommer drömmaren. Kom, låt oss dräpa honom*)

Den största delen av Första Moseboken handlar om Josef. Han var patriarken Jakobs mest älskade son. Han såg i sina drömmar hur han i framtiden skulle överglänsa alla sina elva bröder (1 Mos 37:5-11). Därför hatade de honom och ville röja honom ur vägen. Gud gav honom en hög position i Egypten och han kunde genom sin klokhets frälsa folket och grannfolken, inklusive Jakobs hus, från svält. Berättelsens mening uttrycks i bokens slut, i 1 Mos 50:19-20: *Josef sade till dem: "Var inte rädda... Ni ville mig ont, men Gud har vänt det till något gott. Han ville... därigenom bevara många människor vid liv"*. Det är **Guds frälsningsplan** vars konturer vi ser. Boken som börjar med skapelse och syndafall slutar med att i förväg avbilda *Kristi lidande*: Juda säljer Josef, Judas säljer Jesus. Båda två säljs till det pris man gav för en slav (jfr 2 Mos 21:28-32; jfr Sak 11:12). Josef blev slav, Jesus gick samma väg (Mark 10:44-45; Fil 2:6-11). Josefs dräkt togs ifrån honom, precis som Jesu kläder vid korset. Jesus antog vår köttsliga natur som sölades av blod som Josefs dräkt. Josef älskas av sin far med enastående kärlek som Jesus av Gud (Matt 3:17). Josef och Jesus avvisades av sitt folk och togs emot av hedningar. Bådas öde ledde till räddning för många folk.

Evangelium: **Matt 21:33-43, 45-46** (*Här har vi arvtagaren. Kom, låt oss döda honom*)

Profeten Jesaja berättar om en vingård – en bild av Gudsfolket. Vingården är full av våld och orättvisa och överges av Gud (Jes 5:1-7). Jesus säger vems fel det var och är: de ansvariga ledarnas (arrendatorerna). När tiden är inne ("Guds rike är nära", Mark 1:15) sänder han sina tjänare (Jesus menar Gamla testamentets profeter), men de misshandlas och dödas (jfr Jer 7:23-26; 2 Krön 36:15-16). Med en naiv, ofattbar godhet ("Guds dårskap" i 1 Kor 1:22-25; jfr Matt 20:1-16) väljer ägaren att sända sin egen son till mördarna – allt är kanske ett olyckligt missförstånd? Dessa inbillar sig lika naivt att de kan ärva vingården om de dödar sonen. De resonerar som Josefs bröder (ovan) men går hela vägen och genomför mordet på *den älskade Sonen*.

Fariseerna låtsas först inte begripa att Jesus syftar på deras mordplaner mot honom. Jesus låter dem inse att han är **den nye Josef**, och de är Josefs svekfulla bröder. Jesus är den gåtfulla *stenen som husbyggarna ratade* och som blir *en hörnsten* (Ps 118:22). Gamla testamentet har på många sätt förutsagt att Messias kommer att förkastas, men just så bli Frälsaren. De onda tjänarna, fariseerna, får inte det hårda dödsstraff som de själva föreslog (v. 41), men vingården tas ifrån dem. Vi anar här de allra första kristnas frigörelse från lydnaden under de religiösa auktoriteterna. Jesus och kyrkans tjänare ses nu som Gudsfolkets nya "arrendatorer". Därmed är givetvis inte "judendomen förkastad" – Josef (ovan) försonades ju med sina bröder!

Förslag till fredagsoffer: Att be för fullständig försoning mellan kristna och judar.

LÖRDAGEN ANDRA VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **Mik 7:14-15, 18-20** (*Du skall kasta alla deras synder i havets djup*)

Profeten Mika med sin skarpa kritik mot sociala orättvisor avslutar här sin bok med en bön som lovprisar Gud, folkets *herde* (v. 14) för hans stora gärningar genom historien. Mika ber för att folket åter ska få ”beta” i de frodiga områdena öster om Jordanfloden, som tidigare har tillhört Israel (v. 14, Bashan och Gilead). Mika hoppas på en ny exodus, ett frälsande uttåg ur ”Egypten”, d.v.s. han ber om att de tio nordliga stammarna, som drabbats av ödeläggelse och deportation genom assyrierna år 722/721 ska återvända till Israel (Mik 7:12). Så skedde aldrig.

Vår kyrka i dag är också drabbad av en sorts *deportation*: många medlemmar har dragits med av sekulariseringens likgiltighet och fientlighet mot religion. De lockades bort av en glittrande frihetskänsla som lovade insikt, framgång och lycka. De lärde sig att söka sig själva och glömma Gud. Deras kontakt med kyrkan var i förväg svag, utan fasta rötter, och så kom de på fall. Det händer dock att vi ändå når fram till deras hjärta. Då ser vi Gud ingripa. Vändpunkten kan vara något i livet som är omvälvande. Eller känslan av tomhet och leda. De besinnar sig, inser sin synd och söker honom som *kastar alla våra synder i havets djup* (v. 19).

Evangelium: **Luk 15:1-3, 11-32** (*Din bror var död och lever igen*)

Om Lukasevangeliets femtonde kapitel vore det enda i Nya testamentet som hade överlevt tidernas konvulsioner och nått fram till oss så skulle det räcka för vår frälsning! Här får vi kärnan av vår kristna tro: vi är vilsegångna och förlorade syndare, bedragna av en illusorisk frihet, som får oss att spilla bort våra liv. Men Gud söker oss och vill ge sin förlåtelse, och vår räddning utlöser glädjerop i himlen.

Nåden är större än alla våra synder tillsammans, för **vi är älskade**. Denna liknelse kallas för ”den förlorade sonen” men egentligen borde heta ”den gode Fadern”. Berättelsen har dock en vass, oförsonad sida: *den äldste brodern* vägrar delta i glädjen över sin syndige broders hemkomst och vill inte vara med på festen. Liknelsen ges åt fariseerna och de skriftlärda (v. 2) – det är de som avses med den äldre sonen. Vi kanske borde se *honom* som den egentliga huvudpersonen – *liknelsen om den förbittrade brodern* blir det då till. Det ofärdiga slutet lämnar oss ingen ro, vi kan inte bara lägga det till handlingarna. Har inte denne äldre broder trots allt en poäng? (jfr Luk 18:11-12). Är faderns godhet *rimlig* (jfr Matt 20:11)? Varför ska den *bortskämde* lillebrodern belönas för sitt svinaktiga beteende? Du kanske har ett sådant yngre syskon och känner hur den äldre broderns ”motiverade” vrede darrar i dig. Öppna ditt hjärta för Guds barmhärtighet! Eller – du är kanske själv båda bröderna på en gång? Bikta **först** den äldre broderns *missunnsamhet* – din hårdhet – och **sedan** dina egna dumheter!

Hur skulle jag kunna släppa dig, Efraim, överge dig, Israel... Mitt hjärta är i uppror, all min medkänsla väcks... ty jag är Gud och inte människa... (Ur Hos 11:8-9).